

دفترچه شماره ۲

آزمون شماره ۱۲

جمعه ۱۴۰۱/۰۹/۱۸

آزمون‌های سراسری کاج

گزینه درستی را انتخاب کنید.

سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲

پاسخ‌های تشریحی

پایه یازدهم انسانی

دوره دوم متوسطه

نام و نام خانوادگی:	شماره داوطلبی:
تعداد سؤال: ۱۰۵	مدت پاسخگویی: ۱۱۰ دقیقه

عناوین مواد امتحانی آزمون گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد سؤالات و مدت پاسخگویی

ردیف	مواد امتحانی	تعداد سؤال	شماره سؤال		مدت پاسخگویی
			از	تا	
۱	ریاضی و آمار ۲	۱۵	۱	۱۵	۲۰ دقیقه
۲	علوم و فنون ادبی ۲	۲۰	۱۶	۳۵	۲۰ دقیقه
۳	عربی، زبان قرآن ۲	۱۵	۳۶	۵۰	۱۵ دقیقه
۴	تاریخ ۲	۱۰	۵۱	۶۰	۱۰ دقیقه
۵	جغرافیا ۲	۱۰	۶۱	۷۰	۱۰ دقیقه
۶	جامعه‌شناسی ۲	۱۰	۷۱	۸۰	۱۰ دقیقه
۷	فلسفه ۱	۱۵	۸۱	۹۵	۱۵ دقیقه
۸	روان‌شناسی	۱۰	۹۶	۱۰۵	۱۰ دقیقه

ریاضیات

ب) نادرست است؛ نمی‌توانیم طرفین نامساوی را در عددی ضرب کنیم که از علامتش اطلاعی نداریم.

پ) نادرست است؛ وقتی در صورت یک کسر بین دو عبارت علامت جمع وجود دارد، نمی‌توانیم فقط یکی از آن‌ها را با مخرج ساده کنیم.

ت) نادرست است؛ نمی‌توانیم طرفین یک تساوی را بر عبارتی که از صفر نبودن آن مطمئن نیستیم، تقسیم کنیم.

۷) برگردان فارسی به نماد ریاضی در گزینه (۱) فقط درست است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

$$۲) (۲k) + (۲k + ۲) = \frac{۲k(۲k+۲)}{۲} = \frac{۴k(k+۱)}{۲} : k \in \mathbb{N}$$

$$۳) x^2 - x > 0 : x \neq 0$$

$$۴) x^3 + (x+1)^3 = (x+x+1)^3 : x \in \mathbb{Z}$$

۸) با جایگذاری تمام اعضای مجموعه A (دامنه) در دستور تابع

f، اعضای مجموعه B (برده) محاسبه می‌شوند:

$$f(۱) = 1^2 - 1 = 1 - 1 = 0$$

$$f\left(\frac{۳}{۲}\right) = \left(\frac{۳}{۲}\right)^2 - 1 = \frac{۹}{۴} - 1 = \frac{۵}{۴}$$

$$f(۵) = 5^2 - 1 = 25 - 1 = 24$$

$$f\left(\frac{۷}{۲}\right) = \left(\frac{۷}{۲}\right)^2 - 1 = \frac{۴۹}{۴} - 1 = \frac{۴۵}{۴}$$

$$B = \left\{0, \frac{۵}{۴}, ۲۴, \frac{۴۵}{۴}\right\} \quad \text{پس برد تابع برابر است با:}$$

۹) با توجه به نقاط نمایش داده‌شده در نمایش مختصاتی تابع،

نمایش زوج مرتبی تابع به صورت زیر است:

$$f = \{(1, 4), (2, 2), (3, 3), (5, 1)\}$$

۱۰) طبق تعریف تابع، از هر عضو از مجموعه سمت چپ باید فقط

یک پیکان خارج شود. پس گزینه‌های (۳) و (۴) تابع نیستند. توجه داشته

باشید که در گزینه (۱) از عضو ۷- پیکانی خارج نشده است یعنی عضو ۷- عضو سرگردان است، که این موضوع در تعریف تابع قابل قبول نیست. از این رو

گزینه (۲) نمایش پیکانی صحیح یک تابع است. توجه داشته باشید که وارد شدن دو پیکان بر یکی از اعضای مجموعه سمت راست و همچنین وجود عضو سرگردان در مجموعه سمت راست برخلاف تعریف تابع نیستند.

۱۱) دامنه تابع، اعداد طبیعی کم‌تر از ۵ است، یعنی:

$$D = \{1, 2, 3, 4\}$$

با جایگذاری اعضای دامنه در ضابطه تابع، اعضای برد مشخص می‌شوند، در نتیجه می‌توانیم زوج مرتب هر عضو تابع را بنویسیم:

$$f(1) = 2(1) - 1 = 1 \Rightarrow (1, 1)$$

$$f(2) = 2(2) - 1 = 3 \Rightarrow (2, 3)$$

$$f(3) = 2(3) - 1 = 5 \Rightarrow (3, 5)$$

$$f(4) = 2(4) - 1 = 7 \Rightarrow (4, 7)$$

نمایش این زوج مرتبها در گزینه (۱) به‌درستی آمده است.

۱) تعداد حالات ارزشی n گزاره از رابطه ۲^n محاسبه می‌شود.

برای ۵ گزاره، $۲^۵ = ۳۲$ حالت ارزشی داریم. بدون توجه به تعداد گزاره‌ها همواره در یک سطر ارزش تمام گزاره‌ها درست و در یک سطر دیگر ارزش تمام گزاره‌ها نادرست است. بنابراین در جدول ارزشی ۵ گزاره، ۲ سطر وجود دارد که حالت ارزشی گزاره‌ها یکسان است و $۳^۰ = ۲ - ۲ = ۳$ سطر وجود دارد که حالت ارزشی گزاره‌ها یکسان نیست.

۲) عکس نقیض یک گزاره شرطی به صورت زیر است:

$$p \Rightarrow q \equiv \sim q \Rightarrow \sim p$$

یعنی جای مقدم و تالی عوض شود، و هر دو نقیض شوند؛ این اتفاق در گزینه (۴) افتاده است.

۳) با توجه به این‌که گزاره p درست و ارزش گزاره q نادرست است،

در ابتدا به بررسی ارزش $\sim (p \wedge q) \Rightarrow$ می‌پردازیم:

$$(T \wedge F) \Rightarrow T \equiv F \Rightarrow T \equiv T$$

به انتفای مقدم $q \Rightarrow (p \Leftrightarrow s)$ می‌پردازیم:

$$F \Rightarrow (T \Leftrightarrow s) \equiv T$$

در آخر به بررسی ارزش کل عبارت می‌پردازیم: $T \wedge T \vee r \equiv T \vee r \equiv T$

پس گزاره موردنظر همواره درست است.

۴) می‌دانیم $p \wedge \sim p$ همواره نادرست است. گزاره موردنظر سؤال

یک ترکیب دو شرطی است و ترکیب دو شرطی وقتی درست است که هر دو گزاره تشکیل دهنده آن هم‌ارزش باشند پس نتیجه می‌گیریم، گزاره $\sim p \Rightarrow q$ باید نادرست باشد. این گزاره یک ترکیب شرطی است و فقط در یک حالت نادرست است و آن این است که مقدم درست ($q \equiv T$) و تالی نادرست ($\sim p \equiv F$) باشد. پس گزینه‌ها را در حالتی که p و q هر دو درست هستند، بررسی می‌کنیم:

بررسی گزینه‌ها:

۱) به انتفای مقدم $\sim p \Rightarrow (q \wedge p) \equiv F \Rightarrow (T \wedge T) \equiv F \Rightarrow T \equiv T$

$$۲) p \vee (p \Rightarrow \sim q) \equiv T \vee (T \Rightarrow F) \equiv T \vee F \equiv T$$

$$۳) (q \wedge p) \Leftrightarrow (\sim q \Rightarrow \sim p) \equiv (T \wedge T) \Leftrightarrow (F \Rightarrow F) \equiv T \Leftrightarrow T \equiv T$$

$$۴) (\sim p \vee q) \wedge \sim q \equiv (F \vee T) \wedge F \equiv T \wedge F \equiv F$$

۵) استدلال قیاس استثنایی دو صورت‌بندی کلی دارد:

$$\begin{array}{l} ۱) p \Rightarrow q \qquad ۲) p \Rightarrow q \\ \underline{p} \qquad \qquad \underline{\sim q} \\ \therefore q \qquad \qquad \therefore \sim p \end{array}$$

با توجه به این‌که نتیجه حاصل شده در صورت سؤال نقیض مقدم در مقدمه اول است پس حالت دوم رخ داده است. یعنی مقدمه دوم باید نقیض تالی در مقدمه اول باشد. پس گزینه‌ای درست است که نقیض «اعددی مثبت است.» باشد. توجه داشته باشید که این گزاره به یکی از دو روش زیر نقیض می‌شود: «اعددی مثبت نیست» یا «اعددی نامثبت است»

پس گزینه (۳) درست است.

۶) بررسی موارد:

الف) درست است:

$$S_1 = \pi r^2$$

$$S_2 = \pi (3r)^2 = \pi (9r^2) = 9\pi r^2 = 9S_1$$

۱۷ ۳ «سعدی» سی و پنج سال گرد جهان گشت، تجربه اندوخت و از هر خرمی خوشه‌ای چید و گلستان را به نثر مسجّع و بوستان را در قالب مثنوی پدید آورد.

۱۸ ۳ عبارت سؤال، معرّف «مرصادالعباد» نجم‌الدین رازی (معروف به نجم دایه) است.

۱۹ ۴ «فریدالدین عطار نیشابوری» در جریان یورش ویرانگر مغول، کشته شد.

۲۰ ۲ در مقدمه کتاب **ظفرنامه شامی**، که قدیمی‌ترین تاریخ نوشته‌شده درباره تیمور است، می‌خوانیم: «امیر تیمور به من دستور داد که ساده بنویسم؛ به طوری که عامه مردم بفهمند.»

۲۱ ۳ گزینه (۳) از ویژگی‌های مربوط به «سبک هندی» است. در این دوره با از بین رفتن سلطه حکومت بغداد بر ایران، کاربرد لغات عربی کم شد و از طرفی حملات تیموریان و ازبکان، سبب رواج لغات ترکی و ضعف زبان فارسی گردید؛ به خصوص که سلاطین صفوی هم در برابر به ترکی سخن می‌گفتند.

۲۲ ۱ در گزینه (۱) تفکری شادی‌گرایانه وجود دارد که بیشتر در سبک خراسانی شاهد آن هستیم، اما در سایر گزینه‌ها تفکر غم‌گرایانه (غم‌پرستی) دیده می‌شود که از شاخصه‌های مفهومی سبک عراقی است.

۲۳ ۴ رستخیز، بادگیر، استوانه، امتداد: -U-U / انتها: -U-
مکاشفه، گداخته، مبارزه، شکافته، مشاره: -U-U-U
تحول، بهاری، زمستان، رسیدن، همانا: -U-
روزنه، عاطفه، همه‌مه، ریخته، بارقه: -U-U
بیدل، ایمان، خونین، تنها، یاری: - -

۲۴ ۳ تقطیع بیت سؤال:

می	ش	کت	نی	د	ل	ک	سایر	ای	پ	س	را	ه	گر	ش	بی
-	U	U	-	U	U	U	-	-	U	U	-	U	-	U	-
سر	ز	ن	دا	ه	آ	ت	ش	از	د	ل	دل	ش	کس	ت	ای
-	U	U	-	U	-	U	-	-	U	U	-	U	-	U	-

۲۵ ۴ تقطیع مصراع سؤال:

بر	دا	ش	ت	شب	تا	ب	س	ح	ر	دس	ت	د	عا	من
-	U	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	U
مفعول		مفاعیل		مفاعیل		مفاعیل		مفاعیل		مفاعیل		مفاعیل		مفاعیل
(مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل)

تقطیع گزینه (۴):

بگ	ذا	ر	ک	چن	شم	ع	ک	نم	پ	ک	ر	خ	آب
-	U	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-
مفعول		مفاعیل		مفاعیل		مفاعیل		مفاعیل		مفاعیل		مفاعیل	
(مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل)

بررسی وزن سایر گزینه‌ها:

- ۱) مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن
- ۲) مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن
- ۳) مفعول فاعلاتن مفاعیل فاعلن

۱۲ ۲ تمام روابط بیان شده به‌جز رابطه موجود در گزینه (۲) می‌توانند معرف یک تابع باشند.

$$1) f(x) = \frac{1}{2}x^2 \quad (x \in \mathbb{Z})$$

این ضابطه به هر X یک Y را نسبت می‌دهد پس تابع است.

$$2) f(x) = \pm\sqrt{x} \quad (x \in \mathbb{N})$$

این ضابطه به هر X دو Y را نسبت می‌دهد پس تابع نیست.

$$3) f(x) = 2x$$

این ضابطه به هر X یک Y را نسبت می‌دهد پس تابع است.

$$4) f(x) = \sqrt{x} - 2 \quad (x > 0)$$

این ضابطه به هر X یک Y را نسبت می‌دهد پس تابع است.

۱۳ ۴ در تابع ثابت خروجی تنها شامل یک عضو است. با توجه به این تعریف تنها گزینه (۴) می‌تواند بیانگر یک تابع ثابت باشد. قیمت بلیط مترو در طول شبانه‌روز ثابت است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) براساس این تعریف برای آبیاری ۱ مترمربع فضای سبز، ۱ لیتر آب مصرف می‌شود و برای آبیاری ۲ مترمربع، ۲ لیتر مصرف می‌شود. پس میزان آب مصرفی ثابت نیست.

(۲) دمای هوا در فصل‌های مختلف سال ثابت نیست.

(۳) سرعت حرکت اتومبیل قبل از رسیدن به چراغ راهنمایی و رانندگی در حالت قرمز همواره در حال کاهش است اما ثابت نیست.

۱۴ ۱ فرم کلی تابع ثابت به صورت $f(x) = C$ می‌باشد. به بیان دیگر ضابطه تابع ثابت شامل یک عدد می‌باشد و هیچ اثری از متغیر مستقل (مانند x) در آن نیست، پس ضریب x باید صفر باشد تا تابع داده‌شده بتواند تابع ثابت باشد:

$$f(x) = (2k-9)x + 4 \xrightarrow{2k-9=0} \begin{cases} f(x) = 0 \cdot x + 4 \Rightarrow f(x) = 4 \\ k = \frac{9}{2} \end{cases}$$

در این حالت $(2k-9)x$ به کلی از بین می‌رود و ضابطه تابع به صورت $f(x) = 4$ می‌شود. یعنی $R = \{4\}$ برد تابع است و به‌ازای هر عددی که وارد شود فقط عدد ۴ خارج می‌شود، پس:

$$f(-0/01) = 4$$

در نهایت خواسته مسئله را محاسبه می‌کنیم:

$$f(-0/01) + 2k = 4 + 2\left(\frac{9}{2}\right) = 4 + 9 = 13$$

۱۵ ۴ با توجه به اطلاعات مسئله تابع f ثابت و به صورت $f(x) = -2$

و تابع g به صورت $g(x) = x^2$ می‌باشد. با توجه به خواسته مسئله در هر دو تابع $x = 4$ را وارد می‌کنیم و خروجی آن‌ها را با هم جمع می‌کنیم:

$$f(4) = -2, g(4) = 4^2 = 16$$

در نتیجه:

$$f(4) + g(4) = -2 + 16 = 14$$

علوم و فنون ادبی

۱۶ ۲ از میان آثار منثور مولانا، «فیه‌مافیه» و «مجالس سبعه» را مولانا گفته و شاگردان نوشته‌اند و «مکاتیب»، مجموعه نامه‌های مولانا به قلم خود اوست که سبک نثر وی را بیشتر و بهتر نمودار می‌سازد.

زبان عربی (اختصاصی)

■ مناسب ترین گزینه را در جواب برای ترجمه یا تعریف یا مفهوم مشخص

کن (۴۱ - ۳۶):

۳۶ ۳ ترجمه کلمات مهم: خیر: بهتر / أبقى: ماندگارتر

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) خوب (← بهتر؛ «خیر» اسم تفضیل است.)، ماندگار (← ماندگارتر؛ «أبقى» اسم تفضیل است.)

(۲) «الأخرة» مبتدأست، ماندگار (← ماندگارتر)

(۴) خوب (← بهتر)، «الأخرة» مبتدأست.

۳۷ ۴ ترجمه کلمات مهم: إن لا یقتصد المواطنون: اگر هموطنان

صرفه‌جویی نکنند. / فی استهلاكك: در مصرف / الکهرباء و الماء: برق و آب / فسوف نواجه: مواجه خواهیم شد

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) «در صورت عدم صرفه‌جویی شهروندان» معادل عبارت عربی نیست، آب و برق (← برق و آب)

(۲) «قصد» معادلی ندارد، «نواجه» صیغه متکلم مع الغیر (نحن) است، فراوانی (← بسیاری)

(۳) شهروندان (← هموطنان)، «سوف نواجه»: مواجه خواهیم شد»

۳۸ ۱ ترجمه کلمات مهم: وَكُنْتَ: لانه‌ها / مِنَ الْأَعْصَانِ الْمَكْسُورَةِ:

از شاخه‌های شکسته شده / تَرَجُّو: امید دارد / أَنْ يَحُلَّ: فرود آید، فرا برسد

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) «وَكُنْتَ» جمع مؤنث سالم «وَكُنْتَ» است و مفرد نیست، «مِن: از» ترجمه نشده است.

(۳) «زمانی که» معادلی ندارد، «علی الأشجار» در جایی نادرست، ترجمه شده است.

(۴) «وَكُنْتَ» جمع است: لانه‌ها، فرا رسیدن (← فرارسد)، «و» معادلی ندارد، «امیدشان» نادرست است.

۳۹ ۱ دَقَّتْ كُنَيْدُ «نَحْنُ» فعل ماضی است و در صیغه جمع مؤنث

غایب، «شبین و زاری» کردند. آن را با ضمیر «نَحْنُ» اشتباه نگیرید.

۴۰ ۴ سازنده (← صانع (اسم فاعل است.)، ساخته شده (← مصنوع

(اسم مفعول است)؛ شنواترین (← أسمع (اسم تفضیل است)

۴۱ ۳ ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

(۱) ترجمه: هر کس اخلاقش بد باشد، خودش را عذاب می‌دهد. (شعر فارسی گفته که اگر با مردم خوش اخلاقی کنی، خداوند هم از تو راضی است که با مفهوم عبارت عربی تفاوت دارد.)

(۲) ترجمه: دروغ می‌گوید، همان‌طور که آب می‌نوشد. (معادل عبارت عربی «مثل آب خوردن دروغ می‌گوید» است.)

(۳) ترجمه: زمان گذشت و دلم می‌گوید که تو می‌آیی. (هم مفهوم‌اند.)

(۴) ترجمه: دوستانم از من جدایی گزیدند، همان‌طور که دشمنانم می‌خواستند. (شعر فارسی به بی‌وفایی دوستان اشاره کرده و این‌که شاعر دوست باوفایی ندارد.)

۲۶ ۲ وزن گزینه (۲): مفتعلن مفاعلهن مفتعلن مفاعلهن

وزن مشترک سایر گزینه‌ها: مفتعلن مفتعلن مفتعلن مفتعلن

۲۷ ۲ الف) کار جهان (مشبه) / چو (ادات تشبیه) / غنچه (مشبهه) /

فروستگی‌ست (وجه‌شبهه) / ب) تو (مشبهه) / هم‌چو (ادات تشبیه) / باد بهاری (مشبهه) / گره‌گشا می‌باش (وجه‌شبهه)

۲۸ ۳ بررسی گزینه‌ها:

(۱) لب به زمزم / زمزم آتش‌وش

(۲) خورشید رخ / یاقوت لب

(۳) رخ به گل (گلرخ) / چهره دلبر به پری / عارض به یاسمین / سیمای یار به مشتری (سیاره)

(۴) زلف به شب / چهره به شمع

۲۹ ۴ شهباز عقل / سیمرغ وهم (اضافه تشبیهی)

۳۰ ۱ در این گزینه، رخ به گل و زلف به شمشاد تشبیه شده است. اما به‌خاطر ذکر «ادات تشبیه» این تشبیه از نوع «بلیغ» نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) موی میان (اضافه تشبیهی)

(۳) تشبیه زلف به کمند / ابرو به کمان / قامت به سرو / رو به بهار

(۴) ماه رخسار (اضافه تشبیهی)

۳۱ ۱ مفهوم گزینه (۱): خوش باشی

مفهوم مشترک سایر گزینه‌ها: بلندهمتتی

۳۲ ۳ مفهوم گزینه (۳): احترام به مردگان / نکوهش قضاوت نابه‌جا

درباره گذشتگان و پیشینیان

مفهوم مشترک سایر گزینه‌ها: نکوهش غیبت

توجه: هر چهار گزینه به نکوهش غیبت اشاره دارند، اما با توجه به این‌که، به تناسب کم‌تر» در صورت سؤال اشاره شده و محدودیتی که در مضمون گزینه (۳) وجود دارد (محدود شدن غیبت به درگذشتگان) بهتر است این گزینه را انتخاب کنیم.

هدف از طراخی چنین سؤالاتی، سنجش میزان مهارت و دقت دانش‌آموزان در خواندن بیت‌هاست و نظر به دشواری آن، در انتهای آزمون آورده شده است.

۳۳ ۴ مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه (۴): کمال‌بخشی عشق

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) عاشق بودن تمام موجودات عالم

(۲) یکسانی ارزش پدیده‌ها به علت وجود ذات حق در آن‌ها

(۳) توصیه به ضعیف‌نوازی و فیض‌رسانی به دیگران

۳۴ ۳ مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه (۳): ظاهر، نشانگر باطن

است. / از کوزه همان بیرون تراود که در اوست.

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) پاکي مردان راه حق

(۲) ضرورت ترک مادیات برای درک معنویات

(۴) تفاوت ظاهر و باطن

۳۵ ۲ مفهوم مشترک ابیات سؤال و گزینه (۲): ضرورت ترک خود

در راه عشق و معرفت

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) اغراق در دل‌ربایی یار

(۳) ناتوانی موجودات در درک و شناسایی خداوند

(۴) ارزشمندی انسان و دعوت به خودشناسی

۵۳ ۳ عبارتهای «الف»، «ب» و «ج» از مشخصات تاریخ‌نگاری ترکیبی هستند.

عبارت «د» از مشخصات تاریخ‌نگاری روایی است.

۵۴ ۲ کتاب فتوح‌البلدان اثر بلاذری از آثار تاریخ‌نگاری ترکیبی است.

۵۵ ۳ بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) مروج‌الذهب ← مسعودی (۲) اخبار‌الطوال ← دینوری

(۴) فتوح‌البلدان ← بلاذری

۵۶ ۳ پس از آن‌که سران قریش در جلب رضایت ابوطالب برای دست برداشتن از حمایت رسول خدا (ص) ناکام ماندند، تصمیم گرفتند بنی‌هاشم را تحت محاصره اجتماعی و اقتصادی قرار دهند. هدف مشرکان مکه این بود که ابوطالب و طایفه او ناکزیر شوند پیامبر (ص) را تنها گذارند.

۵۷ ۲ با تشدید آزار مشرکان، گسترش دعوت اسلامی در مکه با موانع اساسی روبه‌رو شد. در چنین شرایطی بود که اندیشهٔ هجرت از مکه به ذهن پیامبر (ص) و مسلمانان راه یافت.

۵۸ ۲ الف) سرآغاز تأسیس امت و حکومت اسلامی بود ← پیمان‌نامهٔ عمومی مدینه

ب) در نتیجهٔ آن، پایگاه امن و مطمئن برای مسلمانان در یثرب (مدینه) به وجود آمد ← پیمان عقبهٔ دوم

ج) مهم‌ترین اقدام پیامبر برای تأسیس نظام اجتماعی و سیاسی منسجمی در چارچوب دین اسلام بود ← پیمان‌نامهٔ عمومی مدینه

۵۹ ۱ بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) این جنگ در سال دوم هجرت میان مشرکان و سپاه اسلام صورت گرفت.
(۳) پس از این جنگ، گرایش ساکنان منطقهٔ حجاز به اسلام و پیامبر (ص) بیشتر شد.
(۴) قبیلهٔ قریش به قصد جبران شکست در این جنگ و نابودی اسلام راهی مدینه شدند.

۶۰ ۴ بررسی عبارت‌هاک نادرست:

الف) اعراب مسلمان در فاصلهٔ کم‌تر از ۲۰ سال، حکومت ساسانیان و امپراتوری روم شرقی را شکست دادند.

ب) فتوحات مسلمانان در مصر، بیشتر نتیجهٔ مقاومت نکردن مردم آن سرزمین در برابر سپاه اسلام بود.

د) مسلمانان بعد از فتح شام، درصدد تسخیر مصر برآمدند.

جغرافیا

۶۱ ۳ در نواحی مرطوب، به سبب بارندگی زیاد و رطوبت کافی، چمنزارهای وسیعی به وجود آمده و شرایط مناسبی برای دامداری و پرورش گاو فراهم شده است.

۶۲ ۲ ساوان یک ناحیهٔ انتقالی بین جنگل‌های بارانی استوایی و صحرای بزرگ آفریقا است. هر چه به سمت بیابان صحرا، پیش می‌رویم، بارندگی کم‌تر و علف‌های ساوان کوتاه‌تر و تنک‌تر می‌شوند و کم‌کم به مراتع مداری که از علفزارهای کوتاه‌قد تشکیل شده است، تبدیل می‌گردند. این مراتع در حاشیهٔ صحرا به علت خشکی هوا به استپ‌های بیابانی تبدیل می‌شوند.

خشکی در ۷ ماه بدون تابستان بارانی ۲ ماه بدون باران در تمام سال
باران زمستان خشک باران

■ متن زیر را با دقت بخوان، سپس متناسب با آن به سؤال‌های زیر، پاسخ بده (۴۴ - ۴۲):

توجه به تغییر در زندگی موضوعی است که گریزی از آن نمی‌باشد. پس انسانی که زندگی‌اش را تغییر نمی‌دهد، رنگ خوشبختی را نمی‌بیند، چرا که زندگی پر از حوادث مختلف است و اگر به تدبیر امور و تغییر آن‌ها براساس منافع خود و مرور زمان توجه نکنیم، دنیا منتظر ما نمی‌ماند و به سوی مقصدش حرکت می‌کند.

۴۲ ۴ ترجمهٔ گزینه‌ها:

(۱) ادامه یافتن یک حالت، غیرممکن است!

(۲) تغییر سپس تدبیر!

(۳) عمر هم‌چون گذر ابرها می‌گذرد!

(۴) از تغییر نترس، بلکه از آن استقبال کن!

■ گزینهٔ نادرست را در اعراب و تحلیل صرفی مشخص کن (۴۳ و ۴۴):

۴۳ ۲ «لا یغیّر» جواب شرط نیست.

۴۴ ۱ «مَصَالِح: منافع»، اسم مکان نیست.

■ گزینهٔ مناسب را در پاسخ به سؤالات زیر مشخص کن (۴۵ - ۴۵):

۴۵ ۴ «الأرْاضِل، الأفضِل»، جمع اسم تفضیل هستند و بر وزن «أفَاعِل» می‌آیند.

۴۶ ۲ «بدیع» به معنای «تازه، نو» است.

ترجمه گزینه‌ها:

(۱) زیبا

(۲) تازه، نو، جدید

(۳) شگفت

(۴) تلخ

۴۷ ۴ «أفضِل» جمع مکسر «أفضَل» است و اسم تفضیل!

۴۸ ۲ «المُسلِمون» اسم فاعل است از فعل ثلاثی مزید «أسلمَ، یُسَلِمُ»

۴۹ ۳ بررسی گزینه‌ها:

(۱) «ذَهَبَ: رفت» فعل لازم است و اسم مفعول ندارد.

(۲) «تَخْتَلَفُ: فرق دارد» فعل لازم است و از آن اسم مفعول ساخته نمی‌شود.

(۳) «دَعَوْتُ: دعوت کردم» فعل متعدی است و اسم مفعول دارد. (مَدْعُوٌّ: دعوت شده)

(۴) از افعال «کان، صار، أصبح، لیس» اسم فاعل و مفعول ساخته نمی‌شود.

۵۰ ۱ بررسی گزینه‌ها:

(۱) «الشعراء» جمع «الشاعر» شاعر» و اسم فاعل است.

(۲) «أبیات» مفرد «بیت: بیت»، (جمع مکسر)

(۳) «أنشدوا: سرودند»، فعل ماضی است.

(۴) «مَمْزُوجَةٌ» بر وزن «مَفْعُول» و اسم مفعول از ثلاثی مجزء است؛ در حالی‌که «یمتزج» فعل ثلاثی مزید است!

تاریخ

۵۱ ۳ سرودن منظومه‌های حماسی و تاریخی که در ایران پیشینهٔ

دیرینه‌ای داشت، در دورهٔ مغولان رواج و رونق بسیاری یافت.

تک‌نگاری از دورهٔ تیموریان به بعد مرسوم شد.

۵۲ ۴ قصیدهٔ نامهٔ اهل خراسان جزء ادبیات و متون ادبی است که

انوری شاعر دورهٔ سلجوقی در آن به خوبی اوضاع سیاسی، اجتماعی و فرهنگی زمان خود را نقد کرده است.

۷۲ ۳ بخش فردی جهان انسانی را جهان ذهنی می‌نامند. جهان انسانی، محصول زندگی انسان است و هر چه با اندیشه و عمل انسان پدید می‌آید، به این جهان تعلق دارد.

۷۳ ۴ فرهنگ جهانی باید روحیه تعهد و مسئولیت را در انسان‌ها ایجاد کند تا زمینه نفوذ سلطه‌گران فراهم نشود و انسان‌ها به موجوداتی منفعل تبدیل نشوند. فرهنگ جهانی باید دارای سطوحی از عقلانیت باشد و ابتدا باید بتواند به پرسش‌های بشر درباره انسان و جهان پاسخ دهد. فرهنگ‌هایی که به حقیقتی قائل نباشند، نمی‌توانند معیار و میزانی برای سنجش عقاید و ارزش‌های مختلف داشته باشند.

این ارزش جهان‌شمول عدالت است که می‌تواند از قطبی شدن جهان و بهره‌کشی ظالمانه برخی انسان‌ها از برخی دیگر جلوگیری کند.

۷۴ ۲ فرهنگی که صرفاً متوجه نیازهای مادی و دنیوی انسان است و از نیازهای ابدی و معنوی او چشم‌پوشی می‌کند، بشر را به بحران‌های روحی و روانی گرفتار می‌سازد. فرهنگ جهانی باید از معنویت برخوردار باشد.

براساس قابلیت جهانی شدن، فرهنگ صهیونیسم و فرهنگ سرمایه‌داری، دارای ارزش‌های قومی و قبیله‌ای با نگاهی سلطه‌جویانه هستند. فرهنگ اسلام، دارای ارزش‌های عام و جهان‌شمول است اما فرهنگ‌های اینکها و سرخ‌پوستان، دارای ارزش‌های قومی و قبیله‌ای، بدون نگاه سلطه‌جویانه هستند.

۷۵ ۱ واژه امپریالیسم از امپراتوری گرفته شده و به هر نوع سلطه‌ای گفته می‌شود.

در استعمار فرانسه، استعمارگران و مجریان هر دو پنهان‌اند. استعمار اروپایی (استعمار قدیم) در سده هفدهم و هجدهم میلادی، بزرگ‌ترین برده‌داری تاریخ بشریت را برپا کرد. استعمار نو، طی قرن بیستم به وجود آمد که در آن، استعمارگران از مجریان بومی و داخلی کشورهای مستعمره، برای رسیدن به اهداف استعماری خود استفاده می‌کنند.

۷۶ ۴ قومی که در اثر تهاجم نظامی شکست می‌خورد، اگر هویت فرهنگی‌اش را حفظ کند، با ضعیف شدن تدریجی قدرت نظامی مهاجم، می‌تواند استقلال سیاسی خود را به دست آورد و اگر فرهنگی غنی و قوی داشته باشد، می‌تواند گروه مهاجم را در فرهنگ خود هضم کند و به خدمت گیرد.

۷۷ ۲ بررسی عبارت نادرست: الف) انقلاب اسلامی ایران (نه بیداری اسلامی)، نقطه عطفی در بازگشت به فرهنگ اسلامی در جهان اسلام است.

۷۸ ۴ عقل در فرهنگ اسلام، زیباترین و محبوب‌ترین مخلوق خداوند است.

غلبه قدرت‌هایی مانند سلجوقیان، خوارزمشاهیان، مغولان و عثمانی که در چارچوب فرهنگ قومی و قبیله‌ای رفتار می‌کردند، مانع می‌شد تا ظرفیت‌های فرهنگ اسلامی و ارزش‌های اجتماعی آن به طور کامل آشکار شود.

۷۹ ۲ سکولاریسم، جهان‌بینی فرهنگ غرب یا تصور آن از جهان هستی است.

دنیسم پیامد روشنگری در قرون هفدهم و هجدهم میلادی است. افول تجربه‌گرایی و نفی تجربه از ویژگی‌های روشنگری در پایان قرن بیستم میلادی است.

عقل‌گرایی نیز از ویژگی‌های روشنگری در قرون هفدهم و هجدهم میلادی است.

۶۳ ۳ نواحی پرفشار زمین ← ناحیه جنب حاره (اطراف مدارهای رأس‌السرطان و رأس‌الجدی) و ناحیه قطبی برای وقوع بارش باید، دو عامل صعود هوا و هوای مرطوب وجود داشته باشد. در نواحی پرفشار، فرونشینی هوا مانع صعود هوا و در نتیجه، بارش می‌شود.

۶۴ ۱ مهم‌ترین بیابان‌های سرد جهان عبارت‌اند از: گبی، ترکستان و تکله‌ماکان (در قاره آسیا) و بیابان پاتاگونی (در قاره آمریکای جنوبی)

۶۵ ۴ چهار ناهم‌واری اصلی و عمده سطح زمین:

۱- فلات‌ها ← سرزمین‌های مرتفع و نسبتاً هم‌واری که در کوهستان‌ها محصور بوده و کناره‌های آن‌ها با شیب تند به نواحی پست متصل می‌شود.

۲- کوه ← ناهم‌واری‌های برجسته و مرتفعی که معمولاً دامنه‌های تند و قلّه برجسته دارند.

۳- تپه ← ناهم‌واری‌های برجسته‌ای که نسبت به کوه‌ها ارتفاع کم‌تری دارند، اما از نواحی پیرامون خود بلندترند.

۴- دشت‌ها ← سرزمین‌های پست و نسبتاً هم‌واری که در میان کوه‌ها یا در کنار سواحل و یا میان فلات‌ها و کف دره‌ها قرار گرفته‌اند. آن‌ها نواحی عمده سکونت، زندگی و فعالیت انسان‌ها را تشکیل می‌دهند.

۶۶ ۱ در هوازدگی فیزیکی (مکانیکی) سنگ‌ها در نتیجه اختلاف دما، گرم و سرد شدن و یا انبساط و انقباض و در هنگام روز و شب و فصل زمستان و تابستان یا یخ زدن آب در شکاف سنگ‌ها و مواردی از این قبیل، به قطعات کوچک‌تر خرد می‌شوند.

۶۷ ۱ بررسی عبارت‌های نادرست: ج) حرکت یخچال‌ها بسته به شرایط و دمای هوا از ۱ سانتی‌متر تا ۸ متر در روز است.

د) دره‌های U شکل معمولاً بر اثر فرسایش یخچالی طی هزاران سال پدید آمده‌اند.

۶۸ ۳ یخچال‌ها توده‌های بزرگ یخ هستند که از انباشته و فشرده شدن برف طی هزاران سال در نواحی قطبی یا بسیار سرد به وجود آمده‌اند و بر اثر نیروی جاذبه، به آرامی از نواحی بلند به سمت نواحی پست‌تر حرکت می‌کنند.

۶۹ ۱ فعالیت‌های مربوط به تکتونیک ورقه‌ای (عوامل درونی) از طریق ایجاد چین‌خوردگی‌ها، گسل‌ها یا بالا آمدن مواد مذاب و شکل‌گیری آتشفشان، کوه‌ها را به وجود می‌آورند. سپس، هوازدگی و فرسایش به کوه‌ها شکل می‌دهند.

۷۰ ۲ غار علی‌صدر در همدان از مهم‌ترین غارهای آبی ایران است که بر اثر پیشرفت پدیده کارست تشکیل شده است.

کارست، پدیده خوردگی و انحلال سنگ‌های آهکی است که در جریان فرسایش انحلالی در کوهستان‌ها شکل می‌گیرد.

جامعه‌شناسی

۷۱ ۱ جهان تکوینی، پیش از انسان هم بوده و وجود آن مستقل از خواست و اراده انسان است. از نگاه قرآن، جهان تکوینی محدود به جهان طبیعت نیست و در ارتباط با تعامل جهان‌های ذهنی، فرهنگی و تکوینی، دیدگاهی که جهان ذهنی و فردی افراد را تابع فرهنگ آن‌ها می‌داند، معتقد است که جهان تکوینی ماده خامی است که فرهنگ‌ها و جوامع مختلف در آن دخل و تصرف می‌کنند.

۲) دیدگاه‌های هستی‌شناسی و معرفت‌شناسی که به بخش ریشه‌ای فلسفه مربوط می‌شوند، بر شاخه‌های فلسفه تأثیر می‌گذارند مثلاً اگر کسی در وجودشناسی پذیرفته باشد که انسان دارای دو بُعد مادی و غیرمادی است، در علوم‌ی مانند روان‌شناسی، به بُعد غیرمادی انسان نیز توجه می‌کند.

۳) فلسفه علوم اجتماعی به مباحثی هم‌چون اصالت فرد یا جامعه می‌پردازد. ۸۶ ۴ در پاسخ به چنین سؤالاتی باید توجه داشته باشید افرادی که اصالت جامعه را قبول دارند، دو دسته هستند:

- ۱- افرادی که فقط اصالت جامعه را قبول دارند و اصالت فرد را قبول ندارند.
- ۲- افرادی که هم اصالت جامعه و هم اصالت فرد را قبول دارند.

بررسی گزینه‌ها:

۱) معتقدین به اصالت جامعه، ممکن است جزء گروه سوم (مطابق کتاب درسی) باشند و اصالت هر دو را قبول داشته باشند.

۲) لیبرالیسم، دیدگاه افراطی اصالت فرد است که در سیاست کاربرد دارد و نه توسط معتقدین به اصالت جامعه و نه توسط معتقدین به اصالت هر دو، مورد پذیرش نیست.

۳) چه افرادی که به اصالت جامعه و چه افرادی که به اصالت هر دو اعتقاد دارند، برنامه‌ریزی‌های فرهنگی‌شان، سمت و سوی اجتماعی دارد.

۴) فقط معتقدین به اصالت جامعه، آزادی‌های فردی را محدود می‌کنند و افرادی که به رشد جامعه و فرد توجه می‌کنند، آزادی‌های فردی را محدود نمی‌کنند بلکه آن را در خدمت جامعه، کنترل می‌کنند و به افراد هم اجازه رشد و پیشرفت می‌دهند.

۸۷ ۲ افرادی که نگرشی نادرست درباره جهان و انسان دارند، در انتخاب هدف به خطا می‌روند نه این‌که نتوانند در زندگی هیچ هدفی انتخاب کنند.

۸۸ ۱ افرادی که فارغ از اشتغالات روزمره، لحظاتی به تفکر درباره باورهای خود می‌پردازند، لزوماً اهل تفکر فلسفی هستند اما لزوماً آزاداندیش نیستند و تنها زمانی می‌توان آن‌ها را آزاداندیش نامید که از این مرحله فراتر روند و باورهای نادرست خود را کنار بگذارند و باورهای فکری خودشان را بسازند و از دیگران تقلید نکنند.

۸۹ ۴ عموم مردم در مسائل بنیادین فلسفی می‌اندیشند و نظر می‌دهند؛ درباره خدا، آزادی، اختیار، خوشبختی و رنج. فرق فیلسوف با مردمان دیگر این است که اولاً فیلسوف درباره همین مسائل به نحو جدی فکر می‌کند؛ ثانیاً با روش درست وارد این قبیل مسائل می‌شود و پاسخ می‌دهد. او تابع برهان و استدلال است؛ نه تابع افراد و اشخاص.

۹۰ ۲ یک زندانی پس از خروج از غار، مراحل زیر را طی می‌کند:

- ۱- مواجه شدن با روشنایی و عدم امکان مشاهده مستقیم نور خورشید به دلیل رنج‌آور بودن آن.
- ۲- با عادت کردن چشم به روشنایی، امکان مشاهده موجودات واقعی فراهم می‌شود.
- ۳- پی بردن به سایه بودن اشیای درون غار از طریق مشاهده دنیای حقیقی.
- ۴- در مرحله آخر، خورشیدی که در مرحله اول امکان مشاهده آن نبود، قابل مشاهده می‌شود.

۹۱ ۲ این فیلسوفان هم به حکمت و فلسفه می‌پرداختند و هم دارای سلوک معنوی بودند؛ پس نمی‌توان گفت سلوک معنوی، حکمت و فلسفه یک چیز هستند و سلوک معنوی چیزی غیر از حکمت و فلسفه است.

نکته: حکیمان دوره کیانیان، اندکی پیش از فیلسوفان دوره یونان باستان و برخی نیز هم‌زمان و پس از آنان می‌زیسته‌اند.

۸۰ ۱ پیامد حس‌گرایی و نفی عقل در قرون نوزدهم و بیستم، دانش‌ابزاری می‌باشد.

اومانیسم از نتایج منطقی سکولاریسم است.

اگر در فرهنگ‌های دینی، افرادی هواهای نفسانی خود را دنبال کنند، آن را به صورت آشکار و رسمی اظهار نمی‌کنند، بلکه نفس‌پرستی خویش را در قالب مفاهیم دینی پنهان می‌کنند.

در بحران معرفت‌شناختی، امکان تشخیص درست یا غلط بودن باورها و اندیشه‌ها و خوب یا بد بودن هنجارها و رفتارها از بشر سلب می‌شود.

فلسفه

۸۱ ۲ بدون تفکر هیچ کاری از انسان ساخته نیست پس کار کردن بدون تفکر معنا ندارد و برای هر کاری باید لزوماً از تفکر استفاده کنیم اما برعکس این عبارت صحیح نیست زیرا در برخی موارد تفکر می‌کنیم، بی آن‌که دست به کار خاصی بزنیم؛ پس تفکر بدون کار، ممکن است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) لفظ «چرا» نشانگر کنجکاوی در کودکان است. پس ظهور کنجکاوی در کودکان از طریق الفاظ قابل درک است.

۳) از نظر زمانی، طرح سؤال پیش از تفکر در اندوخته‌ها صورت می‌گیرد.

۴) تفکر، واسطه رسیدن انسان از مجهولات به معلومات است.

۸۲ ۱ لفظ فلسفه ریشه یونانی دارد و عربی‌شده کلمه فیلسوفیا است. نکته: سقراط ابداع‌کننده واژه فلسفه نیست و آن را برای اولین بار به کار نبرد.

۸۳ ۲ در مسائل فلسفی که به اصل و اساس جهان و انسان مربوط هستند، نمی‌توان از حواس یا آزمایش بهره برد و یا از ابزاری مانند میکروسکوپ و تلسکوپ کمک گرفت. در این موارد فقط باید به توانایی عقل و استدلال‌های عقلی تکیه کرد و با تفکر و تعقل و تجزیه و تحلیل دانسته‌ها به حل مسئله و کشف مجهول نزدیک شد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) پژوهش‌های تجربی، تاریخی، نقلی، ذوقی و ادبی، به حوزه‌های دیگر دانش، مثل علوم طبیعی، تاریخ، دین، ادبیات و عرفان تعلق دارند و نمی‌توانند در حوزه مسائل و پرسش‌های فلسفی کاربرد داشته باشند.

۳) مسائل فلسفی، از جهت روش، مانند مسائل ریاضی هستند اما موضوع آن‌ها متفاوت است.

۴) روش شناخت و بررسی مسائل فلسفی منحصر به عقل و استدلال‌های عقلی است.

۸۴ ۳ فلسفه که علم درباره هستی است، در حقیقت همان وجودشناسی است و معرفت و علم به عنوان یکی از اقسام هستی، در داخل همان وجودشناسی قرار می‌گیرد. اما به علت مباحث فراوانی که در معرفت‌شناسی هست، این بخش توسعه فراوانی یافته و امروزه با عنوان مستقل «معرفت‌شناسی» مورد بحث قرار می‌گیرد.

۸۵ ۴ انتقال قوانین بخش ریشه‌ای فلسفه به محدوده‌های خاص توسط این فلسفه‌ها صورت می‌گیرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) این سؤال مربوط به فلسفه علم حقوق است که از فلسفه‌های مضاف محسوب می‌شود.

۹۲ ۴ در تمدن‌های باستانی دیگر، مانند تمدن‌های چین، هند، بین‌النهرین و مصر نیز که پیش از تمدن یونان شکل گرفته‌اند، کم و بیش حکمت و فلسفه رواج داشته و آثاری که حکایت از تفکر در مسائل بنیادین هستی داشته باشند، به جای مانده است.

ضمناً باید توجه داشت که نمی‌توان دقیقاً مشخص کرد در کجا برای اولین بار به اساسی‌ترین مسئله‌های هستی‌اندیشیدن و سخن گفتند بلکه هر جا تمدنی بوده، سخن از این موارد نیز مطرح بوده است.

۹۳ ۳ فیثاغورس برای نخستین بار لفظ فلسفه را به کار برد. او عرفان را پایه‌گذاری نکرده است بلکه ریاضیات را به گونه‌ای خاص با فلسفه و عرفان در هم آمیخته است.

۹۴ ۲ از نظر پارمنیدس اگر بگوییم «نیستی، هست» دچار تناقض شده‌ایم.

سایر عبارتها از نظر پارمنیدس نادرست هستند اما تناقض‌آمیز نیستند.

۹۵ ۴ سوفسطائیان به جای رسیدن به حقیقت، پیروزی بر رقیب را هدف قرار دادند و به آن‌جا رسیدند که اصل حقیقت و واقعیت را انکار کردند.

روان‌شناسی

۹۶ ۳ یافتن علل شکست تحصیلی اشاره به تبیین و بیان چرایی اتفاق افتادن دارد.

در قسمت بعدی، معلم وضعیت آینده دانش‌آموزان دچار شکست تحصیلی را پیش‌بینی کرده است که امکان ترک تحصیل در آن‌ها وجود دارد.

۹۷ ۲ هر سه گزینه (۱)، (۳) و (۴) اشاره به فرآیندهای ذهنی و شناخت دارند و از آثار و کارکردها و نتایجشان، قابل استنباط هستند. اما گزینه (۲) اشاره به رفتار دارد، زیرا به طور مستقیم قابل مشاهده است.

۹۸ ۴ در گزینه (۴) پردازش صرفاً براساس شکل ظاهری یعنی اندازه فلل‌ها بوده است، بنابراین ادراکی است. سایر گزینه‌ها به پردازش مفهومی اشاره دارند، زیرا علاوه بر ویژگی‌های حسی، ویژگی‌های کیفی نیز مدنظر قرار گرفته است.

۹۹ ۱ مصاحبه، گفت‌وگوی سازمان‌یافته است که طی آن فرد براساس پاسخ‌های دریافت کرده، پرسش بعدی خود را معلوم و مصاحبه را هدایت می‌کند. در آزمون‌های استخدامی معمولاً از مصاحبه استفاده می‌شود.

۱۰۰ ۴ پژوهش دانشمندان با «طرح مسئله» شروع می‌شود که به صورت سؤالی مطرح می‌گردد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) فرضیه ۲ اصل

(۳) نظریه

۱۰۱ ۳ یادآوری اطلاعات ← حافظه ← رشد شناختی

پافشاری برای خرید یا اصرار بر خواسته ← هیجانی

لبخند به دیگران ← لبخند اجتماعی ← اجتماعی

۱۰۲ ۴ هر سه گزینه (۱)، (۲) و (۳) به ویژگی‌های ثانویه اشاره دارند، زیرا در تولیدمثل به طور مستقیم نقش ندارند، اما اسپرم‌سازی مستقیماً در تولیدمثل نقش دارد و ویژگی جنسی اولیه به شمار می‌رود.

۱۰۳ ۱ نوجوان در پیش‌بینی یک موقعیت، احتمال‌های مختلف را در نظر می‌گیرد. بنابراین فرضیه‌سازی می‌کند که مربوط به رشد شناختی است.

۱۰۴ ۲ مژگان تمایل به بازی با هم‌جنسان یعنی بازی گروهی دارد که در سنین دبستان است و کودکی دوم یعنی ۷ تا ۱۲ سالگی را شامل می‌شود.

۱۰۵ ۳ در برابر آرمان‌گرایی و عیب‌جویی نوجوانان توصیه می‌شود که آن‌ها باید دریابند که جوامع و افراد، آمیزه‌ای از محاسن و معایب هستند.